

SÄÄSTVA TURISMI ARENDAMINE

Projekti periood 01.09.2017-31.08.2020

9 partnerit: Eestist 3, Lätist 2, Sloveeniast 3 ja Portugalist 2

Kogu eelarve 624 000 EUR

Lahemaa säästva turismi strateegia

Suveülikoolid

Õppereisid

Üritused

Uuringud

Ühisturundus

EUROPARC sertifikaat Lahemaale

Toimiv ühisturundus

Experiences

Knowledge

Long-term cooperation

Lahemaa säästva turismi arengustrateegia seminar

---

9. APRILL 2018

LAHEMAA RAHVUSPARGI KESKUSES
(KESKKONNAAMET) PALMSES

Liis Juust (liis.juust@ut.ee)

Tatjana Koor (tatjana.koor@ut.ee)

Päevakava (9.04.2018)

12.30-13.00 Säästva ja jätkusuutliku turismi põhimõtted ja sihtkoha ressursside ülevaade

13.00-14.00 Turismiasjaliste analüüs (avalik, era- ja kolmas sektor; kohalik kogukond)

14.00-14.15 Paus

14.15-15.45 Sihtkoha külastaja analüüs ja arutelu

15.45-16.15 Konkurentide määratlemine ja analüüs

16.15-16.30 Kokkuvõtted

Jätkusuutlik (säästlik) areng ...

... on areng, mis vastab praeguste põlvete vajadustele vähendamata tulevaste põlvete vajaduste rahuldamise võimalust (Brundtlandi raport 1987)

Jätkusuutliku arengu eesmärk on:

- saada majanduslikku kasu turismisihtkoha toimimisest,
- toetada kohalikku kogukonda ja kultuuri,
- kaitsta ja edendada ehitatud ja looduslikku keskkonda

Jätkusuutlik areng on

- ... idee holistlikust planeerimisest ja strateegiate kujundamisest;
- ... hädavajalike ökoloogiliste protsesside säilitamine;
- ... vajadus kaitsta nii inimpärandit kui ka bioloogilist mitmekesisust;
- ... vajadus arenedada nii, et tootlikkuse jätkusuutlikkus suudetakse säilitada ka tuleviku põlvede jaoks (põlvkondadevaheline võrdsus);
- ... vajadus vähendada tuleviku riske (majanduslikud, sotsiaalkultuurilised ja ökoloogilised) ja suurendada üleüldist jätkusuutlikkust.

(Brundtlandi raport 1987)

Jätkusuutlikkuse indikaatorid

Otsusetegijad peavad teadma:

- Kuidas nende tegevused mõjutavad sihtkoha varasid ja väärtusi?
- Kuidas välised tegurid võivad mõjutada nende huvisid?
- Kuidas turism suhestub sihtkoha teiste asjaliste ja nende huvidega?

Säästev areng

Praegustele ja tulevastele inimpõlvedele elamisväärse elukeskkonna tagamine

Ökoloogiline säästvus

mitmekesise elukeskkonna säilitamine

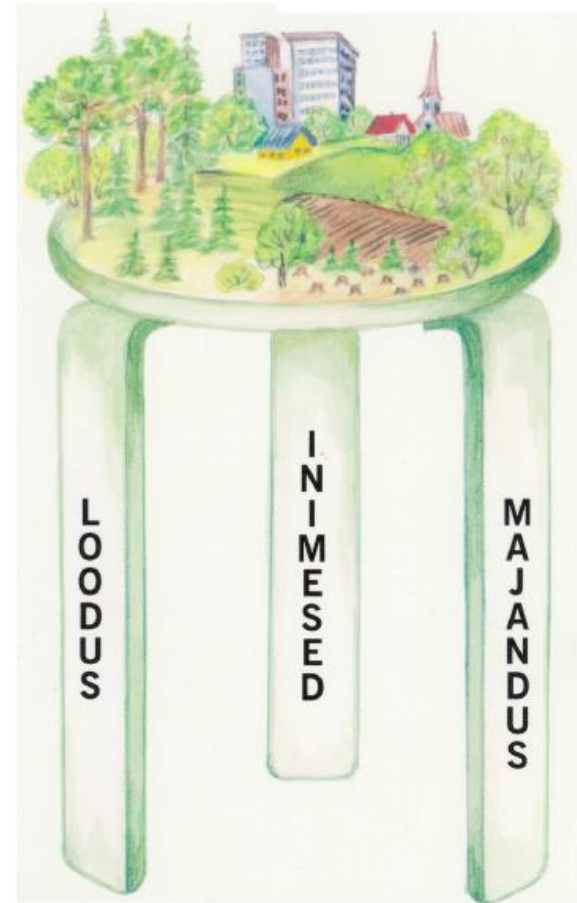
bioloogilise mitmekesisuse säilitamine

Sotsiaal-kultuuriline säästvus

vaimse ja kultuurilise järjepidevuse ning paljususe säilitamine

Majanduslik säästvus

loodusvarade heaperemehelik kasutamine

Jätkusuutliku turismi arengulgu

1960-
1970

Massiturismi
võimalike
mõjude
tunnistamine

1980-
1990

Rohelise
turismi
käsitlese
teke

Alates
1990

Jätkusuut-
liku turismi
käsitlese
areng

Jätkusuutlik vs mitte jätkusuutlik turismi areng

Jätkusuutlik turism ja areng

- Aeglane ja kontrollitud areng
- Pikaajaline
- Kvalitatiivne
- Kohalik kontroll
- Planeeri ja siis arenda
- Ideest juhitud areng
- Kõiki maastikutüüpe kaasav
- Kohalikud arendajad
- Kohalik tööjõud
- Kohalik arhitektuur
- Ettevalmistunud turistid, kes soovivad õppida kohalikku keelt, kes on taktitundelised ja tundlikud ja vaiksed
- Korduvkülastused

Mitte jätkusuutlik turism ja areng

- Kiire ja kontrollimatu areng
- Lühiaajaline
- Kvantiteet
- “Kaug” kontroll
- Arendamine ilma plaanita
- Projektidest juhitud areng
- Keskendutakse “meepottidele”
- Välised arendajad
- Imporditud tööjõud
- Mitte-kohalik arhitektuur
- Turistid ei ole sihtkohaks ettevalmistunud ning ei soovi õppida kohalikku keelt, intensiivne ja tundetu käitumine, kõvahäälsed
- Ei soovi tagasi tulla

Arendamisel peab teadma

Mis tüüpi sihtkohaga on tegemist? (Freieri sihtkoha tüübid)

Millises elutsükli etapis sihtkoht asub ning mida see tähendab? (nt Butleri sihtkoha elutsükli või Laws'i sihtkoha arengutsükli mudel)

Millised ja mis tasemel ressursid on sihtkohas olemas?

Kes on peamised külastajad praegu ja kes on potentsiaalsed külastajad tulevikus ning neid mõjutavad tegurid?

Sihtkoha tugevused, nõrkused, võimalused ja ohud (sh pakutavad võimalused, transport jne)? (SWOT-analüüs, PEST- või TOWS-maatriks)

Turismi trendid, suundumused ja mõjutegurid

Jätkusuutliku arendamise tulemuseks on edukas ja konkurentsivõimeline sihtkoha toode, mis ...

... põhineb puhtal füüsilisel keskkonnal, kohaliku kultuuri ja kogukonna positiivsel esitlemisel.

... pakub turistile midagi unikaalset – identiteet, mis erineb konkurentidest ja mis on küllastajale atraktiivne.

... koosneb erinevatest komponentidest, mis on omavahel kooskõlas, mida pakutakse ühtse tervikuna ja mille osasaamiseks on loodud erinevad võimalused (sh taristu ja superstruktuur).

Lahemaa rahvusparki mõjupiirkonna ressurside ülevaade

Lahemaa turismipiirkond või Lahemaa Rahvusparki mõjupiirkond – millist nime kasutame?

Lahemaa Rahvuspark +
MTÜ Arenduskoda
tegevuspiirkonda jäävad
vallad, mis jäävad
rahvusparki piiridest
välja

- Kuusalu vald,
- Haljala vald,
- Kadrina Vald,
- Tapa vald

Ajaloo- ja kultuuriressursid (sh sündmused) (Tatjana Koor) - I

Sihtkohas on arvukalt ajaloo- ja kultuuriressursse, mis loovad mitmeid võimalusi erineva huviga külastajatele (ajaloohuvilised (sh välisturist), pered, koolid jne):

- **Mõisad** – arvukalt mõisaid nii Haljala kui Kuusalu vallas, Tappa vallas on vähem, kuid siiski olemas. Kadrina valla kohta info puudub. Mõisad on olulised külastusobjektid, kuid nende kvaliteet (korrasolek) on varieeruv.
- **Kirikud, kabelid, kalmistud** – paiknevad üle kogu piirkonna. Need on erineva suuruse ja olulisusega (külastaja ning tootearenduse ja turunduse seisukohalt).
- **Muuseumid ja galeriid** – enam on need esindatud Haljala ja Kuusalu vallas, vähem Tapa ja Kadrina vallas. Lahenduste ja pakkumiste poolest domineerivad talumuuseumi tüüpi asutused ja need, mis on seotud käsitöö või koha ajaloo tutvustamisega (nt külamuuseumid).
- **Külad** – Haljala valla puhul on eristuvaks võimaluseks külad (Altja, Vergi jne)

Ajaloo- ja kultuuriressursid (sh sündmused) (Tatjana Koor) - II

- **Muud (ausambad, mälestusmärgid, (olulise väärtusega) hooned)** – paiknevad kogu piirkonnas, kuid erinevalt eelnevast on nende suurem esindatus ja olulisus (allikate alusel) Kuusalu ja Kadrina vallas.
- **Kivid, linnamäed, linnused, varemed** – esindatud kogu piirkonnas, vähem Tappa vallas. Nende kvaliteet (sh viidastus ja ligipääs) ning roll on erinev.

Sündmused:

- Piirkonnas toimub palju erineva sisu (sport, kultuur, tähtpäevade tähistamine), külastajaskonna ja suurusega sündmusi.
- Mitmed sündmused on tuntud üle Eesti ja on oluliseks külastusteguriks ka väliskülastaja jaoks (nt Viru Folk, Jäneda aja- ja lillepäevad)
- Siiski valdav osa sündmustest on suunatus siiski kohalikule (piirkonnas elavatele inimestele) ning teadlikus erinevatest väiksematest või spetsiifilisematest sündmustest on erinev (eriti piirkonna teises vallas või teises otsas elavate ja tegutsevate inimeste seas).

PS! Erinevad ajaloo- ja kultuuriressursside leitavus külastaja seisukohast on parem üksikettevõtete ja Lahemaa RP puhul (kui tead kust otsida), kuid väljaspool seda on teabe leidmine keerulisem (ei ole kajastatud, ei leia õiget kohta, puudub ühtne süsteem)

Loodusressursid (Liis Juust)

Lahemaa turismipiirkonnas on väga palju loodusressursse ning see on kindlasti üks peamine väärtus ja tõmbetegur piirkonnas.

Looduslikest ressurssidest on piirkonnas mitmeid randu, allikaid, järvesid ja jõgesid. Neil on kalastuse osas suuresti küll piirangud, kuid pakutakse muuhulgas ka kalastusvõimalusi. Piirkonnas on mitmeid looduslike üksikobjekte, rändrahned, parke. Suurim väärtus on kaitsealade olemasolu piirkonnas, mille arukas majandamine tagab loodusressursside jätkusuutlikkuse ja kestuse.

Loodusressursside puhul on nende turismitootena kasutamises siiski vajalik jälgida ja arvestada seda, et kaitsealadel asuvate looduslike ressursside kasutamisel on mitmed piirangud .

Aktiivsed tegevused (Liis Juust)

Aktiivsete tegevuste puhul tuleb suuresti esile piirkonna eripära, mis seisneb rikkalike loodusressursside olemasolus, mida kasutatakse piirkonda küllastajate meelitamiseks.

Aktiivsetest tegevustest domineerib mitmekülgne ja rikkalik õppe- ja matkaradade nimekiri ning sellest lähtuvalt on palju pakkumisi erinevate matkade ja maastikumängude läbiviimiseks.

Kuna piirkonnas on veeressursse, siis on võimalik paadi ja kanuuga sõita, purjetada, ujuda jne.

Jahipidamine on eelkõige enda tarbeks ning selle ressursi olulisust ei hinnata väga kõrgeks.

Piirkonnas on mitmeid loomakasvatajaid ning oluliseks peetakse nende pakutavaid teenused, sh ratsutamist.

Peredele ja lastele on mitmeid tegevusi. Lastele on rajatud mänguväljakuid, loomadega tutvumise võimalused, ratsatalud, teemapargid, laste- ja noortelaagrid jms.

Välja võiks tuua tegevuste hulgast veel minigolfi ja discgolfi võimaluste lisandumised, millest viimasel on üha kasvav harrastajate hulk. Ka saunahuvilistele leidub piirkonnas põnevaid võimalusi (metsasaun, jääkeldri saun, suitsusaun jne).

Turismitaristu ja seda toetavad võimalused (Tiina Viin)

Majutusteenused

Haljala vallas kokku 26 majutustevõtet (3 hotelli, 1 külalistemaja, 15 puhkemaja, 2 hostelit, 4 puhkeküla, -laagrit, 1 külaliskorter).

Kadrina vallas kokku 13 majutustevõtet (1 motell, 1 külalistemaja, 3 hostelit, 3 kodumajutust, 3 puhkeküla, -laagrit, 2 puhkemaja).

Kuusalu vallas kokku 17 majutustevõtet (1 hotell, 1 külalistemaja, 2 puhkeküla, -laagrit, 13 puhkemaja).

Tapa vallas kokku 3 majutustevõtt (1 puhkemaja, 1 hostel, 1 külaliskorter).

Piirkonnas domineerivad lihtsamad teenust pakkuvad majutuskohad. Külastaja jaoks on info kättesaadav ning valikuvõimalust piirkonnas ööbimiseks on.

Turismitaristu ja seda toetavad võimalused (Tiina Viin)

Toitlustusteenused

Puhkaeestis.ee andmetel on piirkonnas ainult üks toitlustusteenust pakkuv ettevõtte (Palmse mõisa kõrts).

Valdade kodulehtede alusel on Kuusalus 6 erinevat söögikohta, Kadrinas 7. Teiste valdade lehtedel info puudub.

Ehedad elamused Lahemaal – on toodud välja ehedate ettevõtete nimekiri, aga kiiret pilti teenustest külastaja ei saa. Sööki (suupisteid) pakub selle põhjal Valgejõe veinivilla ja hakkab pakkuma Vana-Sirge Küülik Talu.

Toitlustusteenuste kättesaadavus on külastaja jaoks väga halvasti kuvatud ja kui konkreetsete majutusettevõtete lehti ei ava, siis ettetellimisel toitlustusteenuste kohta infot ei ole.

Turismitaristu ja seda toetavad võimalused (Tiina Viin)

Ostlemisvõimalused, teenused (toidupoe, tanklad, pangateenused või sularahaautomaat, arstiabi)

Olemasolevaid ressursse on keerukas hinnata, sest osaliselt kajastavad teenusepakkujate infot valdade kodulehed (vallas tegutsevate ettevõtete nimedega, aga mitte teenuse sisuga), turismiinfoga seotud veebilehtedel selline info puudub.

Turismiasjaliste analüüs

Turismiasjalised

... nimetatakse kõiki asjaosalisi (üksikisikud, grupid või organisatsioonid), kes ise turismivaldkonna otsuseid mõjutavad ja keda need mõjutavad ning kes osalevad külastuselamuse kujunemise protsessis.

- avalik sektor (omavalitsused),
- erasektor (turismi- ja teiste teenuste pakkujad),
- kolmas sektor ehk mittetulundusühingud,
- kohalik kogukond,
- turistid, külastajad,
- meedia,
- akadeemilised institutsioonid, uurimisasutused jt.

Rühmatöö: Arutlege rühmas turismiasjaliste rollide ülesannete jne üle Lahemaa Rahvusparki mõjupiirkonna kui sihtkoha arendamise ja turundamise kontekstis:

ARUTLUSE TEGURID

- Asutused (nimetus / valdkond)
- Ülesanded
- Roll ja tegevused
- Meelestatud
- Valmisolek panustada

ASJALISTE RÜHMAD:

- Avalik sektor (riigi ja kohalike omavalitsuste tasandil)
- Erasektor
- Mittetulundussektor
- Kohalik Kogukond

Pange tulemused kirja töölehtedele

Sihtkoha külastaja analüüs ja arutelu

Rühmatöö: arutlege ja koostage külastaja persoona

Analüüsige külastajate profiili Lahemaa Rahvusparki mõjupiirkonnas ning kujundage külastaja profiil lähtuvalt järgnevatest teguritest erinevatel aegadel (suvi, kevad ja sügis, talv):

- Päritolu (sh sihturud)
- Sihtrühmad
- Vanus
- Reisiseltskonna suurus ja koosseis
- Külastusaeg (aastaaeg, nädala sees või nädalavahetusel)
- Külustuskestus (kohal viibimise aeg)
- Kasutatavad teenused ja tegevused
- Kulutatav summa
- ... (muud tegurid, mida peate oluliseks välja tuua, kust kaudu tuleb)

Külastaja huvi alusel (nt ajalohuvilised, kultuurihuvilised, rekreatiivsete teenuste kasutajad, loodusturistid, loodushuvilised külastajad, õpilaste rühmad jne)

Rühma arutelu tulemused ...

Keda tahaksite sihtkohas näha – kas need, kes käivad praegu, on need, keda soovite ka võõrustada?

Külastaja seire tulemus (Riigimetsa majandamise keskus)

Külastusmahud:

- Lahemaa rahvuspargis 178500
- Tallinna Ümbruse puhkealal 226600

Külastamispõhjused:

- Looduse vaatlemine
- Jalutamine
- Metsas olemine
- Matkamine
- Ujumine
- Telkimine
- Pikniku pidamine

**Lahemaa
Rahvuspark:**
Looduse vaatlemine;
Jalutamine
Metsas olemine
Matkamine
Telkimine

Motiivid:

- Illusad maastikud
- Looduse tunnetamine
- Mürast ja saastest eemale viibimine
- Stressi maandamine
- Viibimine koos oma seltskonnaga

Rahulolu:

- **Rahul ollakse:** telkimisalade, parkimiskohtade, tuletegemiskohtade, randumissildade, radade ja külastuskeskuste teenustega.
- **Parendamist vajab** ettevõtjate pakutavad teenused ja erivajadustega inimestega arvestamine

92% rahul (4,27 aastal 2010 ja 4,40 aastal 2015)

Külastaja profiil RMK aladel (sh rahvusparkis)

- Keskmine vanus 39,5
- Suurimad külastajarühmad 25-34-aastased (29%) ja 35-44-aastased (27%)
- 2-5 inimest seltskonnas (65%), üle 6 (23%), üksi (12%)
- Oma pere liikmed (50%) või sõbrad (35%)
- Eestist 87% (2015 aasta tulemus – eestlaste osakaal varasemaga langenud) + Saksamaa, Soome, Läti
- Rahvusparkides Eestist 74% (võrreldes varasemaga samuti langenud) + Saksamaalt, Soomest ja Hollandist
- Tallinnast (29%), Tartust (12%), Pärnust (3%)
- Esmakordselt alal 41% (2015. aastal) (vastav protsent on tõusnud – 2010 aastal oli 34%)
- Raha kasutus: 47%, keskmine summa 59,41 eurot – ostud kauplustest ja bensiinjaamadest, majutus, ostud kohvikutest ja restoranidest.

Konkurentide analüüs - arutelu

---

1. Kes on peamised Lahemaa Rahvuspargi mõjupiirkonna konkurendid:
  - Eestis
  - Välismaal
2. Miks just nemad?
3. Mis on konkurentide eelised ja tugevused?
4. Mis on Lahemaa Rahvuspargi mõjupiirkonna eelised ja tugevused (eripära) võrreldes konkurentidega.

Täname osalemast ja kohtumiseni 14.05

Järgmisel korral:

- teeme kokkuvõtte hetkeolukorrast (SWOT, SOAR);
- arutleme sihtkoha võimaluste ja ohtude üle;
- kaardistame tuleviku nägemusi ja tegevusvaldkondi